

Nýggjur sáttmáli undirskrivaður

Beinta er løgtingskrivari

– Góðar umstøður

Í spennandi starvi

Fakfeløg vunnu stríð um halgidagssigling

Dulneynd varskógving

Avloysarskipan á almennum arbeiðsplássum

ÚTGEVARI:

Starvsmannafelagið
J. H. Schrøtersgøta 9
Postsmoga 165
110 Tórshavn
Telefon 61 48 68
Fax 31 10 92
T-postur:
starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo
Heimasíða: www.starvsmannafelag.fo

SKRIVSTOVUTÍÐ: kl. 09.00 – 16.00
Bílegging av húsunum.
Ring eftir kl. 13.00

TELEFON TÍÐ: kl. 10.00 – 15.00

NEVND:

Selma Ellingsgaard, forkvinna
Súni Selfoss, næstformaður
Niels á Reynatúgvu, nevndarlimur
Karin Jacobsen, nevndarlimur
Svend Áge Seloy, nevndarlimur

FELAGSSKRIVARI:

Anna D. Johannesen

SAMSKIPARI:

Guðrið Joensen

TRYGGINGARRÁÐGEVI:
John Kjær, tlf. 21 81 87

RÁÐGEVI:

Dánjal Højgaard

Starvsmannafelagið hevur umboð í yrkisútbúgvingarráðnum, Skrásetingareftirlitinum og nevndini fyri Handilsskúlan.

Starvsmannafelagið er limur í Norðurlendsku felagsskapinum SUN, NTR, NSO og Altjóða felagsskapinum ISKA

SOSIALRÁÐGEVI:

Leif Olsen, tlf. 31 63 39

STARVSLAÐIÐ

verður sent limum Starvsmannafelagsins ókeypis. Loyvt er at endurgeva tilfar, ella partar av tilfari (myndir undantiknar) treytað av, at keldan verður upplýst.

LAGT TIL RÆTTIS:

Nevndin (ábyrgd)
Sp/f Rit&Ráð, tlf. 22 92 42

UMBRÓTING, SNIDGEVING,
PRENT OG LIÐUGGERÐ:
Føroyaprent, tlf. 31 45 55

PERMUMYND:

Snorri Fjalsbak, Kristina Háfoss,
Selma Ellingsgaard og Svend Áge Seloy
Mynd: Alan Brockie

NORÐURLENDSKT UMHVØRVISMERKI
Svanamerktur prentlutur 541 705

Sáttmálasemjan við Fíggjarmálaráðið

12. októbur skrivaðu vit undir nýggjan 2-ára sáttmála. 4,15 % í 2 ár. Ávikavist 2,25 % og 1,90 % varð úrslitið av samráðingunum við Fíggjarmálaráðið hesa ferð.

Sum altíð er okkurt vit gleðast meira um enn annað. Summar partar av semjuni eru vit glað fyrri. Aðrir partar smakkaðu okkum ikki væl.

Samanumtikið meta vit tó, at hetta er ein semja, vit kunnu liva við – og sama sigur Fíggjarmálaráðið.

Starvsmannafelagið hevði ætlað at fáa eina munagóða generella lønarhækking. Tað er tí ongin loyna, at lønarhækkingin seinna árið er ikki hon, vit fóru eftir.

Frá Fíggjarmálaráðsins síðu varð lýst ein væl dökkari mynd av framtíðar búskaparvæn-unum, enn tann myndin, sum eftir okkara tykki hevur verið málað – eisini av summum undir júst farna løgtingsvali.

Samráðingarpartarnir sótu saman á nøkrum longum, munagóðum fundum, sum endaðu við einum drúgvum fundarátaki á Hotel Føroyum frá leygarmorgni, 10. októbur til morgunin eftir, tá semjan kom undir land.

Tá avtornaði bleiv úrslitið tað, ið nú er undirskrivað. Hetta er, sum nevnt, minni enn vit ætlaðu í lønarhækking og eisini 'handan pínemarkið' hjá Fíggjarmálaráðnum. So báðir partar máttu geva seg – og soleiðis eru samráðingar háttadar.

Vit eru sannførd um, at hetta var tað úrslitið, ið bar okkum til at røkka á hesum sinni.

Í samráðingum mást tú geva og taka. Um enn vit høvdu ætlað okkum eina hægri lønarhækking tað seinna árið, so kunnu vit tó gleðast um, at vit hava fingið onkra góðar áseting í sáttmálan og góðar avtalur. Og hetta uttan at vera noydd at selja burtur av arvasilvurinum.

Vit hava nú fingið staðfest, einaferð med alla, at vaktargjaldið fyrri vikuskiftið, vaktargjald 2, verður roknað frá kl. 17:00 fríggjadag til mánamorgun kl. 7:00

Hetta hevur verið ein afturvendandi stríðs-spurningur, og arbeiðsgevarin setti fram krav um, at vikuskiftið skuldi enda á midnatt sunnukvöld. Hetta fingið vit vart fyrri.

Somuleiðis hava vit fingið eina avtalu fyrri

siglandi fólkinu á Strandfaraskipum Landsins. Tey fáa somu lønarhækking sum onnur og fara ikki niður í løn, hóast arbeiðstíðin minskar, nú altjóða reglurnar um hvíldartíð umborð eru settar í verk. Arbeiðsgevarin ynskti, at vit skuldu lata nakrar tímar av løn fyrri meirarbeiði afturfyrri. Og tað megnaðu vit eisini at verja fyrri.

Nú eiga allir limir 15 % í eftirløn og tað fegnast vit um.

Semjan inniber eisini, at nakrir starvsbólkar verða umflokkaðir. Hesir fara úr ávikavist 4. í 5. flokk, úr 5. í 6. flokk og úr 6. í 7. flokk.

Herímillum er bólkurin av teimum við miðallongu hægri útbúgvingunum og fara tey úr 6. í 7. flokk.

Vit meta, at m.a. henda umflokking var neyðug. Spennið millum ymsu lönirnar hevur verið sera stutt. Skal vera hugsingur um at lyfta tey við lægri lønunum, er neyðugt, at tey við hægri útbúgvingunum verða flutt. Bæði tí lønin var ov lág og eisini við tí fyrri eyga, at møguleiki skal vera fyrri lønarbatum hjá øðrum seinni.

Fyri tey, sum ikki eru umflokkað á hesum sinni, kann tað kanska kennast órættvíst. Hetta hevur tó verið og er vanlig mannagongd í okkara felag, sum hevur hópín av starvsbólum, og hava vit altíð brúkt sáttmálatíngingar til eisini at umflokka ymsar starvsbólkar.

Og soleiðis eru samráðingarnar í einum meginfelag sum Starvsmannafelagnum nú einaferð skaffaðar. Allir bólkar vinna kanska ikki í senn. Felagið heldur tó eygað við, at ongin skal vera við sviðusoð.

Eins og onnur feløg hevur Starvsmannafelagið verið noytt at ganga undir reglurnar um fráboðanarskyldu og – form í sambandi við arbeiðssteðg. Eisini eru avlodaðar orðingar í ásetingunum um barsil broyttar, so at orðaljóðið í sáttmálanum ikki longur er í stríð við Javnstøðulógina.

Samanumtikið er sáttmálin intaktur. Og annað boðar eisini frá góðum.

Vit fegnast um, at vit hava undirskrivað týðningarmiklar avtalur um arbeiðsumhvørvið

SELMA ELLINGSGAARD
forkvinna

og førleikamenning. Hesar eru konstruktivar og framlítandi.

Saman fara partarnir at virka fyrri einum betri arbeiðsumhvørvi. Arbeiðsgevarin sær, eins og vit, álvaran í málinum og bindir seg til at taka vandamálið við strongd og sálarliga arbeiðsumhvørvinum í størsta álvara. Hetta skal gerast við átøkum og eini vegleiðing um hvussu arbeiðsplássini skulu bera seg at, tá ið starvsfólk verða rakt av strongd. Eisini skulu álitisfólkini bliva betur ílatin á hesum øki.

Harafturat hava vit gjørt avtalu um, at tey føgru orðini í verandi sáttmálum um strategiska førleikamenning av starvsfólki, skulu fremjast í verki. Tað skal m.a. verða gjørt við, at Starvsmannafelagið og Fíggjarmálaráðið í minsta lagi annað hvørt ár eftirmeta, um avtalan um førleikamenning virkar eftir ætlan.

Avtalað er eisini millum partarnar, at eru eisini onnur feløg enn vit sinnað, verður farið undir arbeiðið við eini felags almennari lønar-skipan. Hvussu slík verður skipað og háttað er sjálvsagt ikki fastlagt frammanundan.

Vit meta, at eisini hetta hevði verði eitt gott og framlítandi arbeiði.

Nøkur týðningarmikil mál eru sett og avtalað við okkara sáttmálapart at fara undir í sáttmálaskeiðnum.

Hetta fegnast vit um og eru til dystin fús.

MYND: JENS KR. VANG

Beinta er lögtingsskrivari

– Góðar umstøður í spennandi starvi

Beinta Isaksen er ættað úr Skopun og býr í Kvívík. Hon hefur seinastu 27 árin starvast á Lögtingsskrivstovuni, har hennara fremsta uppgáva er sum 1. lögtingsskrivari at síggja til, at alt tað, sum fer fram á landsins hægstu tindum, fylgir tingskipanini. Hennara starvsleið hefur kortini ikki altíð verið á bonaðu gólvunum. Eftir at hon hevði lagt skúlaárini aftur um seg, fór hon eitt skifti at arbeiða á flakavirkinum í Skopun, og fór hareftir á handilsskúla í Havn. Harnæst gekk leiðin til bilafyrirtekuni Wenzel Petersen, og hefur so síðani 1. august í 1988 verið í starvi á lögtingsskrivstovuni.

ALT EFTIR TINGSKIPANINI

Fyrstu árin tók Beinta sær av ymiskum fyrifallandi arbeiði á sjálvari lögtingsskrivstovuni, men við nýggju stýrisskipanarlógini, sum kom í gildi í 1995, kom tann broyting, at tá vóru tað ikki longur tinglimirnir sjálvir, sum virkaðu sum lögtingsskrivarar, men fólk frá skrivstovuni. Og tað er júst hesa uppgávu, sum hon hefur røkt síðani árið eftir hendan skipan kom í lag.

Meðan tingfundur er, er ein av hennara uppgávum at skriva gerðabókina, sum

m.a. fevnir um allar lögtingssamtyktir, atkvøðugreiðslur og avgerðir annars. Beint eftir fundin verður gerðabókin reinskrivað, og lögð út á netið. Alt orðaskifti á tingið verður tikið upp, og er hareftir alment fyri øll sum hava áhuga fyri tí.

Tað er eisini so mangt annað at halda skil á, – eitt nú talutíðir, nær mál skulu til 2. og 3. viðgerð, eins og at gera skrá fyri næsta tingfund og nær hann skal vera. Alt í trá við tingskipanina og í samráð við lögtingsformannin. Eisini skulu øll samtykt mál avgreiðast til løgmannsskrivstovuna. Beinta sigur, at ein av uppgávunum er – so væl sum gjørligt – at ganga tingfólki til handa og vegleiða teimum. Men er talan um lögfrøðisligar spurningar, eru tað lögfrøðingarnir sum taka sær av tí partinum. Fólk flest hava ivaleyst sínar meira ella minni avgjördu meiningar um okkara politikarar, men teimum hefur Beinta, sum dagliga virkar saman við teimum, ongantíð havt trupulleikar við.

STÍLURIN MEIRA AVSLAPPAÐUR

–Teir eru eins ymiskir og lítið øðrvísi enn fólk flest, og arbeiðið er bæði spennandi og avbjóðandi. –Eg havi mínar manna-

gongdir at halda meg til, og hvat so kann vera millum politikararnar, havi eg einki við at gera, sigur Beinta. Orðavalið av røðarapallinum kann viðhvørt vera eitt sindur harðligt, men hesum stýrir formaðurin smb. § 17 í tingskipanini. Beinta heldur, at tingfólk í dag eru heldur sinnligari enn man viðhvørt hoyrði um fyrr, og stílin meira avslappaður. Tað verður hildið ógvuliga fast við tiltaluformin. Røðarin eigur ikki at tala beinleiðis til annan tingmann, men altíð venda røðu sína til formannin. Av somu orsök hoyra vit teir siga „Harri formaður“. Og verður tingmaður nevndur, skal tað vera við for- og eftirnavni.

ARBEIÐSLIGT

Beinta letur sera væl at arbeiðsumstøðunum á lögtingsskrivstovuni, sum heldur til á 3. hædd í umbygdu húsunum, ið fyrr rúmaði telefonstøðini. Ikki at sammeta við umstøðurnar á gamla apoteki, har tey fyrr hildu til. Tingfólk hava eisini fingið munandi betri umstøður, og tosað verður um at gera hesar enn betri, soleiðis at hvør tingfólki fær sína egnu skrivstovu.

Á lögtingsskrivstovuni starvast 13 fólk, harav tríggir lögtingsskrivarar. ■

Starvs- manna- felagið

aftur á gomlu adressuni

Eftir at hava húsast á Tinghúsvegi 15 síðani á nýggjárinum er skrivstovan hjá Starvsmannafelagnum nú aftur á gomlu adressuni - í J.H. Schrøtersgøtu 9.

Skrivstovan í Schrøtersgøtu hevur fingið eina høvuðs-
umvæling. Klædningur og vindeygu eru skift, og eisini
eru húsini í stóran mun gjørd av nýggjum innan, og vit
kunnu nú fegnast um góð og ljós arbeiðshøli.

*Avgreiðslutíðin hjá Starvsmannafelagnum er nú sum
vanligt, og telefontíðin er aftur millum kl. 10 og 15
gerandisdagar.*

Sjúkraflutningstænastan mennir fakliga førleikan

Tíggju starvsfólk á Sjúkraflutningstænastuni hjá Lands-
sjúkrahúsinum, umframt starvsfólk á Klaksvíkar Sjúkrahúsi
og á Suðuroyar Sjúkrahúsi hava nú staðið útbúgving sum
ambulansu-viðgeri, stig 2.

Útbúgvingin sum m.a. veitir førleikar at viðgera við
medisini, hevur til endamáls at økja um prehospitála viðgerð,
tvs. førleikan at stabilisera sjúklingin á vegis til sjúkrahúsið.

Øll starvsfólk á Sjúkraflutningstænastuni hjá Lands-
sjúkrahúsinum hava nú staðið hesa útbúgving, sum er eitt
krav fyri at arbeiða sum ambulansu-viðgeri.

Hetta er tó fyrsta holdið sum tekur útbúgvingina síðani
Hans Jákup Simonsen bleiv korpslækni fyri øll trý sjúkra-
húsini.

Útbúgvingin er ein liður í menningini hjá danska
sundhedsvæsenet av ambulansustarvsfólki, og inniheldur
fjarlestur, heilsufakliga teori, umframt praktikkuppihald á
sjúkrahúsi og í ambulansu.

Mynd: Helen á Lakjuni

Álitisfólkaval

Myndin er frá álitisfólkafundinum, sum Starvsmannafelagið skipaði fyri á Hotel Føroyum í desember 2013.

VALTÍÐ: Freistin at at velja álitisfólk fyri tey næstu tvey árin er fríggjadagin 30. november. Álitisfólk fáa serligar fyrimunir og fakliga er hetta ein mennandi avbjóðing. Tú fært ávirkan á viðurskiftini á arbeiðsplássinum og innlit í starvsfólkamál og viðurskifti á arbeiðsmarknaðinum sum heild.

Álitisfólkaval er millum limirnar hjá Starvsmannafelagnum í hesum døgum. Á myndini síggja vit nøkur av teimum 120 álitisfólkunum í sáttmálaøkinum hjá Starvsmannafelagnum, sum standa fyri vali í hesum døgum. Álitisfólkini skulu veljast fyri tvey ár.

ÁLITISFÓLKAVALIÐ

Øll arbeiðspláss hjá landi og kommunum við minst 5 limum skulu velja álitisfólk og eitt varaálitisfólk. Hjá Posta og Føroya Tele er kravið minst 3 limir.

Starvsfólkini skipa sjálvi fyri álitisfólka- valinum. Tann, sum fær flestar atkvøður av teimum, ið bjóða seg fram, verður valdur til álitisfólk. Varafólk er tann, ið fær næstflestar atkvøður. Eisini ber til at velja varaálitisfólk við eini atkvøðugreiðslu fyri seg, um tað er neyðugt.

Fyri at kunna stilla upp sum álitisfólk skulu starvsfólkini hava arbeitt á stovninum í minst eitt ár. Harafturat skulu tey vera fulltíðarsett. Í serligum førum ber tó til at gera undantøk.

Og nógvar góðar grundir eru fyri at átaka sær uppgávuna sum álitisfólk.

SERLIG RÆTTINDI

Álitisfólk hava hava serligar sømdir og verju. Tað er trupult at siga álitisfólkum úr starvi og tey hava eisini longri uppsagnartíð.

Álitisfólkini hava til uppgávu at ansa eftir, at sáttmáli, lógir og aðrar fyriskipanir, ið galda fyri arbeiðsplássíð, verða hildin. Álitisfólkið skal eisini virka fyri best møguligum samstarvi millum starvsfólkini, leiðsluna og felagið.

Álitisfólkið skal tingast við leiðsluna um øll mál, sum hava týðning fyri starvsfólkið og stovnin, og leiðslan skal bera so í bandi, at álitisfólkið kann taka sær av málum í arbeiðstíðini.

GÓÐ UPPLÆRING

Tískil er tað avgerandi at álitisfólkini eru væl ílatin at loysa sínar uppgávur. Øll nývald álitisfólk fara á grundskeið, sum er triggjar dagar um várið og triggjar dagar um heystið í 2016. Har fáa tey innlit í

sáttmálarnar og arbeiðsrætt og fáa onnur hent amboð, sum kunnu hjálpa teimum sum álitisfólk.

Harumframt skipar Starvsmannafelagið fyri tveimum árligum álitisfólkafundum fyri øllum álitisfólkunum í sáttmálaøkinum. Har verður skipað fyri viðkomandi fyrilestrum og kjaki um arbeiðsmarknað og starvsfólkaviðurskifti. Ein upplýsandi og hugnaligur dagur, har álitisfólk hittast og deila vitan og royndir og annars eru saman til ein góðan døgurða.

Eitt álitisfólk fær sostatt holla vitan um starvsfólkaviðurskifti og arbeiðsmarknað. Vitan sum tey fáa fyrimun og gleði av í sínum arbeiðslívi.

Starvsmannafelagið hevur sáttmálar fyri starvsfólk hjá landinum, kommunum, SEV og Føroya Tele og Posta. ■

Hvílandi limur í Starvsmannafelagnum

Limir, ið annaðhvørt gerast arbeiðsleysir, eru í farloyvi uttan løn, ella fara undir útbúgving, kunnu gerast hvílandi limir í Starvsmannafelagnum. Hvílandi limaskapurin hevur við sær at tit varðveita samlagstryggingina og onnur rættindi, so sum avsláttur frá fyrítøkum, ið vit hava gjørt avtalu við, og avsláttur av leigu av húsum okkara.

Samlagstryggingin fevnir um lívstrygging, hjúnafeлагatrygging, trygging móti ávís-um hættisligum sjúkum umframt trygging móti ávís-um hættisligum sjúkum hjá børnum undir 18 ár. Sí heimasíðuna hjá LÍV, www.liv.fo. Eisini fevnir tryggingin um eina lokalupphædd, sum fólk fáa, tá tey verða 67 ár, men henda upphædd verður niðurlaða komandi árin.

Kostnaður fyri at vera hvílandi limur er 100 krónur um mánaðin, og samlags-tryggingin kostar 200 krónur um mánaðin.

Teir limir sum rinda limagjald umvegis ALS, mugu sjálvir rinda samlagstryggingina umframt. Hetta er eisini 200 krónur.

- Um tú ætlar at gerast hvílandi limur, og vil vita hvar hesi gjöld skulu flytast, so verður tú vinarliga biðin um at venda tær til felagið á tlf. 614868 ella við at senda teldupost til starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo

Spyr okkara ráðgevar á heimasíðu okkara

Starvsmannafelagið hevur fleiri ráðgevar, við ymsum førleikum, knýttar at felagnum. Nú ber til at fara inn á heimasíðu felagsins www.starvsmannafelag.fo og skriva til viðkomandi ráðgeva, um tú hevur onkran fyrispurning, sum viðkoma tínum starvi – sosialum viðurskiftum, eftirløn ella lögfrøðiligum málum. Á forsíðuni til vinstru er mynd av ráðgevunum, har kanst tú fara inn, og velja tann ráðgevan, tú metir kann svara tínum fyrispurningi. Fyrispurningarnir verða viðgjørdir í trúnaði.

Merkisdagar

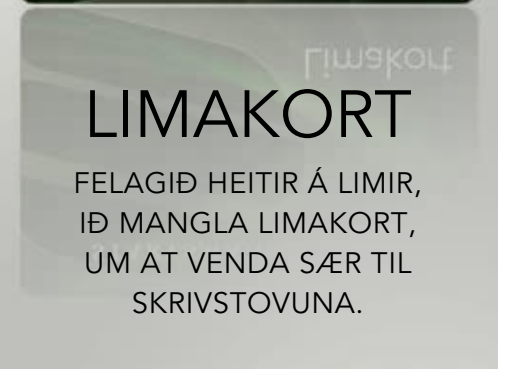
Hava limir felagsins onkran merkisdag, t.d. rundan føðingardag ella serligan starvsdag fyri framman, og somuleiðis um dagurin er farin, eru teir vælkomnir at siga Starvsblaðnum frá. Ongantið betri um ein mynd fylgir við.

Sendið til: torfinn@ritrad.fo

Mangla limirnir álitisfólk?

Limir, ið ikki hava álitisfólk, verða biðin um at venda sær til felagið. Teir limir, ið ikki hava álitisfólk, orsaka av at ov fáir limir eru á deildini, verða biðin um at venda sær til felagið annaðhvørt á tlf 614868 ella at senda teldupost til: starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo og upplýsa okkum tykkara teldupostadressu, soleiðis at tit kunnu fáa ymiska kunning frá felagnum.

Mynd: Ingolf S. Olsen

Fakfeløg vunnu stríð um halgidagssigling

Fasti Gerðarættur hevur givið Føroya Skipara- og Navigatørfelag, Maskinmeistarafelagnum og Starvsmannafelagnum viðhald í, at manningarnar á strandfaraskipunum skulu hava úrtíðarløn fyrri at sigla og arbeiða jóladag og langafríggjadag.

Á myndini eru (f.v) Annfinnur Garðalið, formaður í Føroya Skipara- og Navigatørfelag, Selma Ellingsgaard, forkvinna í Starvsmannafelagnum, Páll Nielsen, advokatur, og Páll Hansen, formaður í Maskinmeistarafelagnum, eftir málsviðgerðina í Fasta Gerðarrætti 17. september. Nú kunnu tey anda lættan, tí tey vunnu á Fíggjarmálaráðnum.

Jóladagur og langi fríggjadagur eru ikki innroknaðir í føstu lønina hjá manningunum á skipunum hjá Strandfaraskipum Landsins.

Tað er niðurstøðan hjá Fasta Gerðarrætti, tá hann kom við sínum úrskurði í málinum.

Úrskurðurin merkir, at manningarnar skulu hava úrtíðarløn fyrri at arbeiða hesar báðar halgidagar.

Tað vóru Starvsmannafelagið og tey bæði manningarfeløgini, Føroya Skipara- og Navigatørfelag og Maskinmeistarafelagið, sum vegna limir teirra, ið sigla við strandfaraskipunum, høvdu kært Fíggjarmálaráðið í Fasta Gerðarrætt.

Hetta hendi, eftir at Lønardeildin hjá Fíggjarmálaráðnum hevði noktað at rinda eitt oyra eyka í løn, tá Strandferðslan í fjør vetur knappliga gjørdi av at bróta við gamla siðvenju og fara at sigla jóladag og í vár eisini langa fríggjadag.

Lønardeildin helt upp á, at manningarnar ikki skuldu hava nakað eyka fyrri hetta, tí sigling halgidagar longu var innroknað í føstu lønina hjá teimum, ið sigla við strandfaraskipunum.

Men Fasti Gerðarrættur gav kærandi feløgnum rætt grundað á vitnisfrágreiðingarnar, ið samsvarandi gjørdur greitt, at hvørki jóladagur ella langi fríggjadagur nakrantíð vóru nevndir í sáttmálunum, tí tað var tikið sum ein sjálvfylgja, at tað

ikki bleiv siglt hesar báðar dagarnar. Tískil vóru teir heldur ikki innroknaðir í lønarútrokningina saman við øðrum føstum halgidögum, har siglt verður. Vitnisfrágreiðingarnar bygdu allar undir, at lønarsamráðingarnar altíð høvdu tikið støði í galdandi ferðaætlan, og eftir teimum var ongin sigling jóladag og langa fríggjadag.

Umframt at Strandferðslan frameftir skal rinda úrtíðarløn fyrri sigling jóladag og langa fríggjadag, skal løn eisini gjaldast afturút til tey, sum vóru til arbeiðis umborð á strandfaraskipunum jóladag í fjør og langafríggjadag í ár. ■

Mynd: Tófrun Smith

Fíggjarmálaráðið og Starvsmannafelagið samt um nýggjan sáttmála

Starvsmannafelagið og Fíggjarmálaráðið eru komin ásamt um nýggjan sáttmála fyri tey, sum arbeiða hjá landinum. Talan er um 2 ára sáttmála, sum er galdandi frá 1. oktober 2015 til 1. oktober 2017.

Semjan byggir á ein karm, sum er 4,15 % í lønarhækking í tvey ára skeiðinum. Fyrra árið 2,25 % og seinna árið 1,9 %. Í tíðarskeiðinum hækkar eftirlønargjaldið hjá sjúkraflutningstænastuni úr 12% upp í 15%, so at tey verða javnsett við hini í sáttmálaøkinum.

Nakrir bólkar verða fluttir upp í hægri lønarflokk. Tey eru bókavørðir, journalistar og sosialráðgevarar. Hetta eru tey við teimum hægstu útbúgvingunum í sáttmálaøkinum.

Leiðandi læknaskrivarar, ídnaðarlaborantar, laboratorieteknikarar og yvirlaborantar flyta eisini upp í hægri flokk.

Í sáttmálanum eru eisini gjørdar aðrar broytingar.

Nevnast kann, at greinin um barsilsfarloyvi er broytt, so at orðaljóðið ikki er í stríð við javnstøðulógina.

Ásett er nær vaktargjöld verða latin fyri ólagaligt arbeiði um vikuskiftið. Hetta tíðarskeið er ásett at verða frá kl. 17 fríggjadag til mánamorgun kl. 7.

Eisini eru tillagingar gjørdar í arbeiðstíðini hjá siglandi fólki hjá Strandfarskipum Landsins, so at altjóða hvíldarreglurnar verða hildnar. Avtala er gjørd um minimumssigling í sambandi við arbeiðssteðg.

Sáttmálin hevur eisini fingið týðandi

ásetingar, sum skulu tryggja eitt gott og mennandi arbeiðsumhvørvi – her undir sálarliga arbeiðsumhvørvið, sum hevur verið eitt nógv umrøtt mál seinastu tíðina. Við átøkum og vegleiðing um mannagongdir skal tryggjast, at trupulleikar á arbeiðsplássunum verða loystir á munagóðan hátt.

Eisini er avtala gjørd um hvussu ásetingarnar um strategiska førleikamenning av starvsfólkunum skulu fáast at virka í veruleikanum.

Partarnir hava gjørt avtalu um fráboðanarfreist og fráboðanarform í samband við arbeiðssteðg.

*Starvsmannafelagið og Fíggjarmálaráðið
Argir, 12.oktober 2015*

Dulnevnd varskógving

Um starvsfólk verða varug við, at okkurt óregluligt fer fram á teirra arbeiðsplássi, eiga tey at hava møguleikan at varskógva onkrastaðni – uttan um stjóran. Nýggja samgongan ætlar at seta eina varskógvaraskipan í verk, men enn er ikki avgjørt, hvør skal umsita eina slíka skipan.

Á fólkafundinum skipaði Starvsmannafelagið fyri kjaki um varskógving. Eisini greiddi Hans Petur Joensen, fyrrverandi figgjarleiðari á Strandferðsluni, frá, tá hann varð uppsagdur. Sjálvur helt hann, at tað var tí hann varskógvaði uttan um stjóra og aðalstjóra.

Almenn starvsfólk skulu hava møguleika at varskógva, um tey halda at okkurt er ólógligt ella kanska bara illgrunasamt á teirra arbeiðsplássi.

Á fólkafundinum í Ítróttarhøllini á Hálsi leygardagin 19. september skipaði Starvsmannafelagið fyri uppleggi og kjaki um eina varskógvaraskipan.

Í nýggja samgonguskjalinum verður beinleiðis sagt, at miðast skal eftir at seta varskógvaraskipan fyri almenn starvsfólk í verk.

Ein varskógvaraskipan er at geva almennum starvsfólki møguleikan er gera vart við óreglulig viðurskipti á teirra arbeiðsplássi, uttan at starvsfólkið kann vænta beinleiðis persónligar fylgjur.

Hans Petur Joensen, fyrrverandi figgjarleiðari á Strandferðsluni, lýsti sína uppsøgn á Strandferðsluni eftir at hann valdi at fara uttanum stjóra og aðalstjóra og vendi sær beinleiðis til figgjarnevndina. Hann gjørdi figgjarnevndina varuga við, at játtanin fór ikki at halda, og at hetta hevði politiski myndugleikin vitað leingi.

ÓTTALEYS STARVSFÓLK

Eftir uppleggið frá Hans Peturi Joensen søgdu Annita á Fríðriksmørk, løgtingskvinna fyri Tjóðveldi, og Helgi Abrahamsen, fyrrverandi løgtingslimur

fyrí Sambandsflokkin, sínar hugsanir um at seta eina varskógvaraskipan í verk.

Annita á Fríðriksmørk talaði fyrí eini dulnevndari skipan, sum almenn starvsfólk kundu venda sær til og sum vardi tey.

– Søgán vísir fleiri dømi um, at almenn starvsfólk eru komin illa fyrí, tí tey hava gjørt vart við óreglusemi á sínum arbeiðsplássi. Tí hava vit brúk fyrí eini skipan, har starvsfólk óttaleys, kunnu gera vart við óreglusemi, segði Annita á Fríðriksmørk.

Hon helt, at ein slík varskógvaraskipan skuldi ikki bara fevna um beinleiðis lógarbrot, men eisini um til dømis misbrúk av almennum pengum.

Helgi Abrahamsen var ikki eins íðin forsprákari fyrí eini dulnevndari varskógvaraskipan, tí hann væntaði, at

ein dulnevnd skipan fór at minna um dulnevndu lesarabrøvini. Helgi stúrdi fyrri, at so nógvar gitingar fóru at koma, at øll kundu koma undir illgruna um at hava varskógvað.

– Vit hava eina veika fyrisiting, tí vit eru so fá. Men gera vit eina dulnevnda skipan, so er vandi fyrri, at onkur ósekur fær skyldina, helt Helgi Abrahamsen.

Bæði vóru tey kortini samd um, at tað er rætt at taka evnið upp í nýggju samgonguni.

LEIÐSLAN FEKK MUNNKURV

Hans Petur Joensen, sum var figgjarleiðari á Strandferðsluni, greiddi frá sínari fatan av málinum, tá hann var uppsagdur. Hann helt seg vera gjørdan til syndabukk í einum máli, har Strandferðslan fekk ov lítla játtan, men samstundis ikki slapp at spara ella hækka ferðaseðlaprísirnar.

Sambært Hans Peturi Joensen byrjaði málið, tá figgjarlógin fyrri 2013 varð lögð fyrri Løgtingið og ein skerjing var gjørd.

– Leiðslan á Strandferðsluni royndi at vísa Løgtinginum og figgjarnevndini á, at tað fór at merkja minni sigling og hægri prísir á Oygjaleiðum. Men Vinnu-málaráðið strikaði okkara viðmerkingar. Vit fingi munnkurv og harafturat varð noktað okkum at seta sparingar ella prishækking í verk, greiddi Hans Petur Joensen frá.

BEINLEIÐIS TIL FÍGGJARNEVNDINA

Hans Petur Joensen lýsti málið soleiðis, at hóast leiðslan á Strandferðsluni fleiri ferðir gjørdi vart við, at har fóru at mangla pengar, so sluppu tey ikki at spara ella hækka prísirnar.

– Vit fingi greið boð um, at ábyrgdin var okkara, um játtanin ikki helt.

– Tá segði eg stopp. Hetta kundi ikki ganga longur. Eftir at hava ligið enn eina nátt í svøvnloysi, avgjórði eg at senda eitt skriv til Løgtingsins figgjarnevnd og greiða frá støðuni, segði Hans Petur Joensen.

Kjakast kann um, um eitt bræv beinleiðis til figgjarnevndina er at varskógva, men greitt er kortini, at hevði ein varskógvaraskipan verið, kundi hugsast, at fyrrverandi figgjarstjórin vendi sær tann

vegin og kanska ikki kom í sama vanda fyrri at vera uppsagdur.

Beinleiðis vegurin hjá einum figgjarleiðara hevði annars verið til stjóran, sum síðani fór til aðalstjóran. Men Hans Petur Joensen dugdi ikki at siggja, at tað bar nakran veg, og hann valdi at loypa formligu mannagongdirnar um.

– Arbeiðsumhvørvið hjá leiðsluni hevði verið út av lagi vánaligt, og tað hevði havt avleiðingar við sær, sum strongd, svøvnloysi, tíðarskeið við sjúkramelding o.s.fr. Tí bar hetta eisini brá av, at vera ein desperat handling og gjørd í frustratión og avmakt, segði Hans Petur Joensen.

– Eg valdi tí at fara til ovasta myndugleika og geri eitt whistleblow, greiddi Hans Petur Joensen frá. Men aftaná fekk eg eina skrivliga ávaring fyrri at rópa varskó, tí eg skuldi hava verið illoyalur.

VARSKÓ UTTAN UM LEIÐSLUNA

Júst spurningurin um illoyalitet móttvegis leiðsluni stendur upp í móti spurninginum um rættin at varskógva uttan um leiðsluna.

Starvsfólk hava í dag skyldu at fráboðað, um tey koma fram á okkurt, sum ikki er í lagi, men tann fráboðanin skal vera til leiðsluna. Talan er um sonevndu loyaltetsskylduna.

– Rætturin at varskógva uttan um stjóran vigar tyngri enn loyaltetsskyldan, helt Annita á Fríðriksmørk. Varskógving kann eisini halda stjóran á rættari kós.

Uppleggjið hjá Hans Peturi Joensen vísti á eina politiska fyrisiting – sum eftir hansara fatan – ikki tók sjónarmiðini og ávaringarnar frá einum stovni í álvara.

Enn er politiska ætlanin um eina var-

- Tá segði eg stopp. Hetta kundi ikki ganga longur. Eftir at hava ligið enn eina nátt í svøvnloysi, avgjórði eg at senda eitt skriv til Løgtingsins figgjarnevnd og greiða frá støðuni, segði Hans Petur Joensen.

skógvaraskipan bert ein setningur í samgonguskjalinum. Í kjakinum í ítróttarhøllini varð nevnt, at kanska kundi Umboðsmaðurin ella landsgrannskoðarin umsita eina varskógvarsskipan.

Nortið var við eitt dømi úr stóra tunnilmálinum, har eitt skjal frá Landsverki varð steðgað í landsstýrinum og ikki varð sent víðari til Løgtingið. Spurt varð, um nú Landsverk helt, at skjalið við teirra upplýsingum manglaði í málinum, skuldi Landsverk so gjørt vart við, at teirra skjal ikki var við, at tað hevði týðning fyrri málið.

Helgi Abrahamsen helt ikki, at vanligir medarbeiðarar á einum stovni dulnevndir skuldu kunnu fara uttan um stjóran í slíkum førum.

– Kortini vil eg ganga rættuliga vítt fyrri at tryggja at Løgtingið fær allar viðkomandi upplýsingar í einum máli, helt hann. ■

FAKFELÖG Á FÓLKAFUNDI:

Góðar vónir fyrir samgonguni

– men framvegis er neyðugt at halda í oyrunum á teimum

Eitt av evnunum, sum Fakfelagssamstarvið setti á skrá á ársins fólkafundi, var at geva boð uppá hvat fakfelagsfólk hildu um samgonguskjalið, og hvørjar vónir tey hava til nýggju samgonguna.

Hóast fakfelagsfólk hildu, at sjálvt samgonguskjalið fyrri ein part var rættiliga leysliga orðað, gav tað tó góðar vónir á fleiri økjum. Millum annað í sambandi við eftirlønina, sum er eitt sera týðandi mál hjá fakfeløgnum. Óluva í Gong fegnaðist um, at hon kendi ikki sørt aftur í samgonguskjalinum, og at samgongan hevði lurtað eftir fakfeløgnum. Tí kundi Vígdís Johannesen eisini taka undir við,

og segði seg vera fegna um, at samhaldsfasti skuldi styrkjast.

Selma Ellingsgaard kundi ikki annað enn fegnast um, at fakfeløgini skuldu verða við í tilgongdini til eftirlønarskipanina. Hon segði seg eisini vóna, at landsstýrið fór at uppraðfesta spurningin um sálarligt arbeíðumhvørvi, sum Starvsmanafelagið hevur varpað nógvljós á, og ikki minst, at vit fáa eina meira rættvísa skattaskipan. Selma harmaðist kortini um,

at tað ikki er nevnt í samgonguskjalinum, at eftirløn skal leggjast oman á gjaldið úr barsilsskipanini og ALS.

Sum vera man vóru fakfelagsumboðini samd um, at lønarlagið var ov lágt. Herálvur Joensen og Jógvan Philbrow hildu tað bert vera gott, at fleiri útbúgvingar vóru lyftar upp á bachelorstøði, men mátti tó ásanna, at lønin hevur ikki fylgt við. Hesum tók Selma Ellingsgaard eisini undir við, og legði afturat, at serliga eru

tað miðallónirnar, sum eru ov lágar, sum eisini ger, at torført er at lyfta tær lægstu lónirnar. Jógvan Philbrow hefti seg serliga við, at samgongan er sinnað at taka upp samráðingar við fakfeløgini um arbeiðsmarknaðarviðurskipti.

NEI TIL ÚTVEITING

Vígdis Johannesen segði, at ein av stóru trupulleikunum við útveiting er, at tá fylgja sáttmálarættindini ikki við, sum tey gera í øðrum londum. Fleiri av hennara limum arbeiða við reingerð, sum í fleiri førum verður útveitt, men ofta vísir tað seg, at arbeiðsplássid ásaðnnar, at fleiri vansar eru av útveitingini, og vendir tí aftur til gomlu skipanina. At sáttmálaviðurskiptini ikki fylgja við í útveitingini, helt eisini Selma Ellingsgaard vera ein stóran bága, tí starvsfólkini missa tá ta verju, sum fyrisingarlógin fevnir um.

Óluva í Gong segði, at tær royndir, sum onnur hava gjørt sær av at partar

av sjúkrarøktini er útveitt, eru syndarliga vánaligar m.a. tí at neyðug krøv verða ikki sett í sambandi við at økið verður útveitt.

Herálvur Joensen segði seg óttast stórliga fyri teimum skerjingum, sum fólkaskúlanum er fyri. Verður fólkaskúlin framvegis niðurpíndur, kunnu vit lættliga ímynda okkum, at so fara privatskúlarnir at stinga seg upp, og lítill ivi er um hvør fær gagn av tí, - elitan.

BETRI VÓNIR Í DAG

Samanumtikið søgdu fakfelagsumboðini seg hava góðar vónir um nýggju samgonguna. At lagt verður upp til 3-parta samráðingar kundi m.a. Jógvan Philbrow taka fult og heilt undir við. Nú fáa vit at síggja hvussu verður, søgdu fakfelagsfólkini, sum samstundis mintu á, at framvegis verður neyðugt at halda í oyrini hjá ráðandi politikarunum.

Óg tað lovaðu tey at gera. ■

Eiler Fagraklett gjørdist hepnir vinnarin av gávukortinum á 1000 kr. frá FK

*Minningarorð um Karlu Gaard
fødd, 29. januar 1937 –
deyð 15. septembur 2015*

GÓÐA KARLA

Ikki vardi tað okkum, at dagurin, tá skrivstova felagsins lat aftur í summar, bleiv seinasti dagurin, tú ótroymtliga vaskaði og hampaði okkum hølini og seinastu ferð, vit fingi eitt gott prát á skrivstovuni.

Tað kendist óveruligt, tá tú nakrar dagar seinni fortaldi, at tú lást í sjúkrasong og hevði fingið staðfest krabbasjúku. Tú vart tó við gott mót og væntaði, at hetta fór at ganga.

Klökk og sorgarbundin blivu vit, tá vit stutt eftir fingi boðini, at krabbasjúkan var sera álvarsom og stóðan ikki var góð.

Góða Karla, skjótt skuldi ganga og nú sakna vit teg sáran.

Sakna samrøðurnar, tín lívsvísdóm og tín altíð stuðlandi og loyala verumáta. Tað tómrumið, nú kennist, megnar ongin annar at fylja.

Tú vart brennandi áhugað í rættindum og politikki til tað seinasta.

Umframt trúføst at hava tænt okkara felag í árávis, var Gamla Apotek arbeiðsstaðið, tú hevði títt fasta starv í mong, mong ár.

Tú hevur eldhugað og áhugað kjakast og viðgjørt politisku viðurskiptini við okkara fólkavaldu og átti nógvar vinir á politiska pallinum øll árin og líka til tað seinasta.

Tað gekk eisini sjón fyri søgn í kirkjuni og tá tú vart borin út og til títt seinasta hvíldarstað.

Vit hugsa um tykkum, hennara nærmastu, Per, Katrin og Randi, ið altíð vóru í hennara hjarta og tonkum. Stórir var hennara kærleiki og umsorgan fyri tykkum og fyri familju og vinum yvirhøvur.

Má Harrin styrkja og troysta tykkum í sorgini.

Við takksemi lýsa vit frið yvir minnið um teg, góða Karla

felagsins vegna
Selma Ellingsgaard
Forkvinna

Fakfelagsmál og politiskur veruleiki

Ikki er heilt sört, at politisku flokkarnir hava tikið nøkur av teimum sjónarmiðum, sum Starvsmannafelagið borðreiddi við undan valinum, til sín

Undan seinasta lögtingsvali gjørdi Starvsmannafelagið nógv burturúr at varpa ljós á arbeiðsmarknaðin og mál av týðningi fyri løntakaran. Felagið setti fram 12 kjarnumál, sum politisku flokkarnir fingi høvi til at siga sína hugsan um.

Starvsmannafelagið segði seg vóna, at politisku flokkarnir vildu taka kjarnumálina til sín, og at hesi mál fóru at síggjast aftur í vakstriðnum og ikki minst í samgonguskjalinum.

Nú valið er av, samgonga skipað og vit kenna innihaldið í samgonguskjalinum. Sum ein uppfylgjandi part, varpar Starvsblaðið hesaferð ljós á nøkur av kjarnumál felagsins, og spyrja Henrik Old, landsstýrismann við arbeiðsmarknaðarmálum, hvussu hesi fara at síggjast aftur á politiska pallinum. Málini hesaferð eru barsilsskipanin, sálarligt arbeiðsumhvørvi og tríparta samstarv.

Avloysaraskipan á almennum arbeiðsplássum

Harafturat skal Arbeiðseftirlitið styrkjast við at seta fólk til burturav at taka sær av viðurskiftum í sambandi við sálarligt arbeiðsumhvørvi

Tað sigur Henrik Old, landsstýrismaður við arbeiðsmarknaðarmálum, í sambandi við ta sannroynd, at fólk gerast sjúk av ovbyrjan á arbeiðsplássinum, sum Starvsmannafelagið mangar ferðir eisini hevur víst á.

–At Arbeiðseftirlitið, við síni avmarkaðari figgjarligu játtan, mest av øllum raðfestir trygdina á fysiskum arbeiðsplássum, er væl skiljandi, nú sera stórt virksemi er og hevur verið í longri tíð, og har størsti vandin er fyri at vanlukkur henda. Hinegin kunnu vit ikki síggja burtur frá teimum mongu sjúkufráboðanum á m.a. almennum arbeiðsplássum, har fólk leggjast fyri av ovbyrjan, sigur landsstýrismaðurin, sum heldur, at tað almenna átti heldur at gingið undan tá ræður um arbeiðsumhvørvi á egnum arbeiðsplássum.

–Orsøkin til, at vikutímatalið einaferð varð sett til 40 tímar, hevur uttan iva verið, at tað varð hildið at vera rímlig arbeiðstíð hjá manni og kvinnu, og fer tímatalið væl upp um hetta í longri tíð, er vandi fyri at tað fær avleiðingar. Tað er í dag meira eitt undantak, at avloysarar verða settir í summarfrítíðini, og tí liggur mangt

arbeiði og bíðar eftir, at fólk koma aftur úr summarfrí. Flestu fólk munnu gleða seg til at halda summarfrítíð, men gleðin fánar skjótt burtur, tá tey koma aftur til arbeiðis til eitt fult skrivstovuborð. Frítíðin gevur tá lítla meining, og kenna fólk á sær, at tey koma ikki uppundan aftur við bunkunum á skrivaraborðinum, kann strongd verða ein natúrlig avleiðing, sigur Henrik Old. Hann sigur seg ikki hava nakra patentloysn hvussu berast skal at, men undir øllum umstøðum má hesin trupulleiki komast til lívs. Ein máti er sjálvandi at lata stovnunum fleiri pengar, men tað er sum oftast lættari sagt enn gjørt. Men hann ætlar sær eisini at kanna aðrar møguleikar, m.a. um arbeiðsloysisskipanin kann gerast ein viðspælari og møguliga eisini skipanin, vit kalla arbeiðsfremjandi tiltøk.

OVBYRJADIR STOVNAR

Tað er ikki ókent, at politikarar mangan eru óførir at áleggja sínum stovnum fleiri uppgávur uttan at samsvarandi meirjáttan fylgir við.

–Einki at ivast í tí, og ivaleyst roynir hvør stovnsleiðari at gera sítt besta at avgreiða tær uppgávur, stovninum er

álagt. Tað skal nógv til áðrenn ein stjóri talar at politisku skipanini í so máta. Orsøkirnar kunnu vera ymiskar, - hann ella hon hava kanska roynt uttan nakað serliga gott úrslit, og partvíst liggur ein ávisur fakligur stoltleiki at megna tær uppgávur, sum álagdar eru, men gongur hetta ov nógv útyvir starvsfólkini, er lítið vunnið. Og tað skal eisini nógv til, áðrenn starvsfólkini sjálvi tala at, sigur landsstýrismaðurin.

MARKAÐ UPPHÆDD TIL ARBEIÐSEFTIRLITIÐ

Hóast talan fyrst og fremst er um ein leiðsluspurning á hvørjum stovni, hava vit Arbeidseftirlitið, hvørs uppgáva er at veita vegleiðing og hava eftirlit við arbeidsplássum, men til sonevnda sálarliga arbeidsumhvørvi røkkur samlaða játtanin ikki til, tí aðrar uppgávur verða tiknar framum. Henrik Old sigur, at rættast hevði verið at latið Arbeidseftirlitinum nakrar hundrað túsund afturat og marka hesa játtan, soleiðis at Arbeidseftirlitið kann seta eitt fólk burturav at ráðgeva og hava eftirlit við, at sálarliga arbeidsumhvørvið er nøktandi.

3 PARTA SAMSTARV

Eitt av kjarnumálunum hjá Starvsmannafelagnum er tríparta samstarv, sum er eitt arbeidsmarknaðarpolitiskt forum, har arbeidsgævarar, fæfeløg og politiska skipanin tosa saman og semjast um mál av felags áhuga. Hettar er væl kent úr øðrum londum, og tað heldur felagið eigur eisini at verða roynt í Føroyum. Starvsmannafelagið visir á, at í tríparta samstarvi kunnu verða umrødd arbeidsmarknaðarmál, sum ikki hoyra undir sáttmálasamráðingar, t.d. mál um lóggávu og regluverk og onnur tiltøk, sum viðvíkja arbeidsmarknaðinum. Felagið heldur, at eitt slíkt samstarv kann betra sambandið millum partarnar og vera við til at loysa avbjóðingar á arbeidsmarknaðinum til gangs fyri allar partar.

Hetta mál er eisini við í samgonguskjalinum. Har stendur: Tríparta-samstarv skal á ávísam økjum styrkja arbeidsmarknaðin.

HEILT NATÚRLIGT

Landsstýrismaðurin við arbeidsmarknaðarmálum tekur fult og heilt undir við øllum hesum, men hann undrast kortini á, at tað skal vera neyðugt at seta eitt so natúrligt fyrbrigdi sum eitt mál í sær sjálvum. Hann heldur, at tað átti ikki at verið nakað meira natúrligt enn at partar, sum hava til felags at virka á arbeidsmarknaðinum, tosa saman, – ikki minst í tíðarskeiðinum millum sáttmálasamráðingar, men ásannar, at tað verður alt ov lítið tosað saman sum er. Tað tykist at vera so, at tá nýggjur sáttmáli er undirskrivaður er niðurstøðan... ”vit síggjast aftur um tvey ár!”

– Tað átti ikki at verið so trupult at gjørt av, at allir viðkomandi partar avtala at hittast av og á, tí á tann hátt kundi verið rættað upp á nakrar av teimum skeivleikum, sum eru, og mangt eitt skilagott hugskot kundi komið burtúr, sigur Henrik Old sum heldur, at eingin orsök er at avmarka hetta forum til bert hesar trýggjar partarnar, tí tala vit m.a. um arbeidsmarknaðin, eru eisini nógvir aðrir leikarar á vøllinum. Tað verið seg ALS, skipanin við arbeidsskapandi tiltøkum, skúlar sum tosa nógv um vaksnamannaútbúgvingar og útbúgvingar sum eru tillagaðar til arbeidsmarknaðin. Og aðrir stovnar og skipanir við.

– Mín partur at fáa í lag eitt gott samskipti við allar partar, sum á ein ella annan hátt virka á arbeidsmarknaðinum, skal í hvussu er ikki liggja eftir, sigur Henrik Old, landsstýrismaður við arbeidsmarknaðarmálum. ■

Betri barsils-skipan

Útgjaldsstigið langt upp í eitt ár

Eitt av kjarnumálunum hjá Starvsmannafelagnum, sum felagið gjørdi vart við undan valinum, var ynski um at leingja um útgjaldstíðarskeiðið í barsilsskipanini.

Hesum søgdu eisini flestu flokkarnir seg taka undir við, og er hetta eisini komið við í samgonguskjalið. Ynski hevur verið, at útgjaldsstíðin verður longd upp í eitt ár, og hesum er eisini líkt til at gerast veruleiki um stívliga eitt ár.

Henrik Old, landsstýrismaður við arbeidsmarknaðarmálum, sigur, at samgongan er samd um, at hetta verður gjørt í tveimum stigum. Ætlanin er, at tær 20 vikurnar, sum foreldrini í dag kunnu býta sínámillum, verða 26 vikur nú 1. januar, og tað sum síðani restar í einum ári, verður at galda frá 1. januar 2017. Orsøkin til at alt ikki verður tikið nú í einum er, at barsilsgrunnurin er júst farin at virka sum sjálvstøðugur grunnur, og tí er enn ilt at meta um hvat grunnurin megnar at gjalda.

Løntakarar og arbeidsgævarar rinda sum er hvør síni 0,625 prosent í grunnin. Tað verður 1. januar hækkað til umleið 0,7 prosent. Hinvegin roknar landsstýrismaðurin við, at grunnurin verður so mikið væl fyri um eitt ár, at tað ikki verður neyðugt at hækka gjaldið til grunnin munandi, tá útgjaldsskeiðið, um stívliga eitt ár, verður longt upp í eitt ár. ■

Hetta kundi fyrri tað verið søgan um, hvat ið hendir við einhvørjum almennum stovni, tá ið vit velja at lata vit og skil fara. Tá ið vit lata okkum taka av fótum av popideologi og teimum, sum halda at stöðufesti og traditióinir eru av tí ónda, og at broytingar í sjálvum sær eru mennandi. Av tí, at eg eri lærari, er akkurát hendan greinin um almenna stovnin fólkaskúlan...

FÓLKASKÚLIN Í EINI NEW PUBLIC MANEGMENT-TÍÐ

Svarti skúlin. Tað ljóðar so avgjørt ikki hugnaligt. Assosiatiónir um daprar dagar og ófrættakenda námsfrøði raka teg sum sleggja. Uttanatslæra, smáir og stórir lærarasadistar, hálvpsykopatar – og omanfyri alt ein knarrandi, lívsforsakandi kristindómur, ið einki gott vildi.

Fyri soleiðis umleið hálvthundrað árum síðani byrjaði uppgerðin við sokallaða svarta skúlan. Við rættuliga breiðum strokum høvdu listafólk penslað og útpenslað, hvussu ræðuligur skúlin var. Scherfig er kanska besti eksponenturin fyri tí rákinum: Skúlin var at líkna við eitt fongsul, og lærarar vóru í besta føri avoldaðar kustodur ella smáforvirraðir idealistar, í ringasta føri – og tað vóru teir flestu – sadistar og ørvitisknokkar.

Men tann svart skúlin var ikki annað enn barn av síni tíð. Ein tíð, har avoldaðar áskoðanir um revsirætt, disiplin og trúgv vóru galdandi. Og tú skuldi trúð, at ein uppgerð við akkurát tær avoldaðu áskoðanirnar hevði verið tað rætta. Og nóg mikið.

Í staðin fóru radikalir ungdóms-

uppreistrarmenn, pedagogiskir sangvinikarar, teir altíð ímillum okkum stöddu vælmeintu idealistarnir og annað gott fólk víðari: Nú skuldi ALT út. NÚ skuldi Svarti skúlin burturbeinast og ein nýggjur skúli reisa upp. Burt við øllum dannilsisidealum, burt við uttanatslæru – burt við øllum í 68ara optikki ónýtiligum.

Og sanniliga, atsóknin eydnaðist í ovurmát! Í einari lagnari fatan av, at við at avtaka meira ella minni konservativa pedagogikk, slapst undan ivasomum elementum millum lærarakreftir, fóru teir hvítu reiðmennirnir av nýggjastu pedagogikkini all in! Kanska var tankin, at burturúr kaos skal hitt nýggja Jerusalem uppstanda. Nýggi og strálendi fólkaskúlin.

Vit menniskju eru øll meira ella minni mytomanar. Vit hava tørv á at siga søgur um, hvussu stórum ræðuleikum, vit hava møtt á leiðini. Vit verða heilt einfalt uppfata meira spennandi, kunnu vit siga søgur um ræðuleikar, okkum hava verið fyrri. Og hava vit uppliva ein „ræðuligan“ lærara, so hava vit lyndi til at yvireksponera og harvið geva øllum skúlanum skuldina. Men ikki nokk so

JENS CHR. CARLSSON
Fólkaskúlalærari á 26. ári

Vit verða heilt einfalt uppfata meira spennandi, kunnu vit siga søgur um ræðuleikar, okkum hava verið fyrri. Og hava vit uppliva ein „ræðuligan“ lærara, so hava vit lyndi til at yvireksponera og harvið geva øllum skúlanum skuldina

nógvar nýggjar skipanir, nokk so nógvar nýggjar fólkaskúlalógir fara nakrantíð at eliminerað tey, ið hava ymiskar meira ella minni sálarligar manglar (ella vánaligar lærarar, tíverri).

Tá ið niðurbrotingin av gamla skúlanum var gjøgnumförd, gekk ein tíð, har alt gekk meira ella minni „uppá stás“. Bólkaarbeiði var eitt stórhitt, trivnaður eitt annað, „rundingspedagogikk“ eitt triðja – og tað at vera afturhaldandi við at geva met eitt fjórða.

Tá ið sosialisman í 1990unum líkasum fekk andaneyð av hendingum úti í heimi varð slóða fyrri nýggjari leið. Sosialdemokratar í vesturheiminum lögdu nú á annan bógv – tað vinstravenda bleiv niðurprioriterað og tað meira miðsøkjandi og hálvum liberala bleiv nýggjasti konsensus (dømi: Blair, Nyrup Rasmussen, Stoltenberg v.m.) Og fólkskúlin, sum vit kenna hann, er jú eitt rættuliga sosialdemokratiskt projekt.

Danski, og harvið sjálvandi „føroyski“ fólkskúlin legði seg nú tætt uppát NPM (New Public Manegment) leiðini. Stutt, øgiliga stutt, kann tað lýsast so: Alt alment skal rekast rationelt og fíggarliga forsvarligt. Og tjekkast skal í høvd og reyv, um fólk nú gera sínar skyldur. Og kannast skal, um alt nú verður gjørt so samfelagsatlitsagtigt, sum til ber. Meira „liberalismu“ í raksturini av tí almenna. Omanfyri øllum hongur allatíðina gjøgnumtanlaða mantran „bygnaðarbroytingar“, sum nú í skjótt mong ár hevur oyðilagt okkum allan tann almenna sektorin so ruddiliga! Og so eitt sindur av newagemerktum hugsunarhátti eisini fyrri líkasum at geva soðnum fyllu....

Nýggjar tíðir fyrri skúlan. Lærarafelagið góðtók góðtrúgvíð prinsippið um egintíð, og hetta var byrjanin til, at vit lærarar gjørdust bókhaldarar. Seinni hevur ovasti mynduleiki skúlans kroyst so mangt annað niður yvir lærarar (og harvið næmingar), soleiðis at í dag er ein

Tey hava stutt sagt
køvt alt opið hugflog
– í staðin SÆR tað
pent út tað heila.
Á pappírinum. Og
fyrri dagsins ovastu –
tey á skúlapolitiska
pallinum, og tey á
politiska pallinum
yvirhøvur – er tað tað
týdningarmiklasta: At
tað SÆR pent út.

stórur partur av lærarans arbeiði – at reka bókhald!

Í dagsins útgávu av prosjekt fólkskúlin, er bókhaldsarbeiði ein alt størri og týðandi partur. Vit byrja skúlaárið við at gera formaliseraðar ársætlanir, sokallaðar undirvísingartilgongdir pluss alt annað bókhaldsmerkt arbeiði, ið stutt sagt drenar læraran fyrri náttúrligt fakligt hugflog. New Public Manegment-inspireraði skúlin krevur m.a. eisini av lærarum, at teir so hvørt gera formaliseraðar eftirmetingar av undirvísingartilgongdunum. Í hesum ego-sentrisku tíðum er tað sjálvandi eisini hin EINSTAKI næmingurin, sum skal setast í fokus, og næmingaætlanir fyrri teir skulu gerast – harragud, hvat hugsaði vit um, tá ið vit undirvístu í endanum av farnu öld? Um ikki einstaka næmingin – í einum natúrligum heildarkonsepti! Hugsað verður nú konstant INN í kassarnar. Alt natúrligt hugflog verður konstant avmarkað við lögnum, bókhaldsmerktum skipanum og avmarkingum.

Tann tíð, ið fyrr var til vanliga fakliga fyrireiking, rimiliga óformell og ikki so strukturerað kanska – men júst tí so forbankað gevandi mangan, er ikki til longur.

Tey hava stutt sagt køvt alt opið hug-

flog – í staðin SÆR tað pent út tað heila. Á pappírinum. Og fyrri dagsins ovastu – tey á skúlapolitiska pallinum, og tey á politiska pallinum yvirhøvur – er tað tað týdningarmiklasta: At tað SÆR pent út.

Alt gott um bókhaldarar. Teir gera sum oftast eitt gott arbeiði. Men tað eigur IKKI at vera ein høvuðsuppgáva hjá einum lærara at gera bókhaldaraarbeiði. Soleiðis er tíverri við at verða nú.

Svarti skúlin var ikki, fyrri at siga tað varliga, tann fullkomni skúlin. Sjeyti-áraeksperimentið og smásangvinska áttatiárspedagogikkini ei heldur – og NPMskúlin, tit nú royna at kroysta niður yvir neyðars næmingar (og lærarar) er tað so sanniliga heldur ikki.

Vit grenja allatíðina um, at tey ungu í dag – og kanska vit øll – eru so rótleys, so lítið djúphugsin...so reflektionsleys. Men harragud, tá ið konstant koyrandi almennar bygnaðarbroytingar verða mettar altavgerandi og ævigur sannleiki í seinmodernaða samfelagnum, og lokalar, yvir tíð uppbyggar mentanir bert soleiðis í eini handavending verða kasseraðar sum gamalt ótíðarhóskandi skrambul – tá ið vit øll skulu ganga runt og vera innovativ og íverksetarar – kunnu tey ungu tá gerast annað enn rótleys og fremmandgjørd?

Í hesum virðisrelativistisku tíðum áttu vit nóg heldur at uppraðfest hugtøk og eginleikar sum trúfesti, stöðufesti, samhaldsfesti, kjölfesti og hildið okkum til tað sannroynd, at mentan og siðaarvur – tað er nakað sum tekur tíð at byggja.

At drassa skúlan, børnini – og almennar stovnar annars yvirhøvur – runt í maneguni við lummaliberalistiskum NPM-frasum, ger okkum IKKI til meira harmonisk menniskju. Tvørturímóti.

Vit eru í gongd við at uppala eitt ættarlið av nolvaskoðandi egosentrikarum. Okkum tørvar ikki at fara longur enn til nývalda lögtingið, fyrri at síggja hvat tað kann føra til.

Hugnakvöld

fyrir limum verður 6. november

Starvsmannafelagið skipar aftur í ár fyrir tí væl umtókta hugnakvöldinum í Starvsmannafelagshúsinum **fríggjakvöldið 6. november kl 19.30.**

Vit bjóða okkurt lætt at **eta og drekka**, og aftur verður tann obligatoriska **spurnarkappingin**, har borðini fara at kappast móti hvørjum øðrum, og vinnandi borðið fær onkran **vinning**. Í ár ætla at vit fáa fatur í einum **ferðasteypi**, ið vinnandi borðið eisini vinnur. Ætlanin er, at steypið ferðast millum vinnandi borðini á okkara afturvendandi hugnakvöldum.

Black Sheep við Niels á Reynatúgvu og Janus á Húsagarði fara at spæla nøkur løg og eisini verður felagssangur.

Vanliga er nógv tilmelding, so umráðandi er at skunda sær at tekna seg til kvöldið **í seinasta lagi týsdagin 3. november 2015.**

Vinarliga setið hetta kvöldið av og nýtt høvi at koma oman í felagshølini at hugna tykkum saman.

Vit vóna at síggja nógv fólk til hetta ókeypis limatiltakið. ■

Áhugatímar

– at arbeiða yvirtíð uttan lön

Eitt nýtt fyrbrigði, „interessutímar“ ella „áhugatímar“ er fyri fyrstu ferð komið til Starvsmannafelagið.

„Áhugatímar“ kallar onkur tað. Onkur annar kallar tað „ókeypis yvirarbeiði“

Tað vit skulu halda fast við er, at antin eru vit til arbeiðis, ella hava vit frí.

Tað nýggjasta, sum er komið til felagið er, at nú vil onkur arbeiðsgevari áleggja starvsfólki at hava fundir og aðra ráðlegging, eftir arbeiðstíð. Sagt verður, at hetta eigur at hava starvsfólksins áhuga, og at tey tí skulu gera hetta uttan lön. Altso starvsfólkini skulu arbeiða uttan yvirtíðarlön eftir vanligu arbeiðstíð.

HETTA ER GREITT SÁTTMÁLABROT

Eftir øllum at døma er hetta okkurt smart, sum arbeiðsgevarar hava funnið uppá av sínum eintingum, men tað er so ikki nakað hugtak í sáttmálahøpi ella í starvsmannarættinum, sum vit kenna til. Og tað er tað sum er avgerandi.

Tað vit skulu halda fast við er, at antin eru vit til arbeiðis, ella hava vit frí. Og tá vit eru til arbeiðis, fáa vit altíð lön fyri arbeiðstíðina. So einfalt er tað. Frítíðin er fult og heilt okkara og hana hevur arbeiðsgevarin einki við at gera.

Ein vanligur arbeiðsdagur hjá fulltíðarsettum er runt roknað 8 tímar um dagin og 39 tímar um vikuna. Arbeiðir tú meira enn 8 tímar ein dag, fær tú yvirtíð. Arbeiðir tú meira enn 39 tímar um vikuna, fær tú yvirtíð.

Kravið fyri at fáa goldið yvirtíð er, at arbeiði út yvir normin er álagt, sambært §22 í sáttmálanum.

Stk. 1. – Álagt arbeiði út yvir dagliga, planlagda arbeiðið hjá **fulltíðarsettum, verður roknað sum yvirarbeiði.**

Víðari stendur í stk. 4, 5 og 6 um yvirtíðararbeiði:

Stk. 4. – **Yvirarbeiði verður gjørt upp í byrjaðum** hálvum tímum hvønn dagin

Stk. 5. – Fyri 1., 2. og 3. yvirtíman verður samsýnt við 50 % aftrat vanligu tímalønini.

Stk. 6. – Fyri 4. og fylgjandi yvirtíman og fyri yvirtímar leygardag, sunnudag, halgidag og fastan frídag verður latið + 100 %.

Yvirtíð skal avgreiðast antin sum avspáking ella sum gjald, sambært § 32.

So tað stutta av tí langa er, at er talan um álagt arbeiði útyvir vanligu arbeiðstíðina, so gevur tað yvirtíð, tá mann sum vit eru fevnd av einum sáttmála.

Sama meginregla er fyri skeið uttan fyri vanligu arbeiðstíð, sí § 33. Fyri skeið, sum ikki er álagt, **kann** stovnurin tó lata vanligan tímatakst, sambært § 33, stk. 2.

EFTIR ARBEIÐSTÍÐ: JÓGVAN PAULI CHRISTIANSEN

Seyðurin fer við allari frítíðini

– Hugurin til seyðahald liggur í blóðinum og stavar aftur til ommu og abba, sum áttu ein part í einum ognarhaga á Skála, sum eg seinri sjálvur keypti.

Sum hálvvaksin var áhugin ikki serliga stórur, - skilti ikki rættiliga, at nakar tímdi at fáast við slíkt. Men eftir at abbi legði frá sær, og eg sjálvur tók við ábyrgdini, tók áhugin rættiliga dik á seg, men at seyðahald sum frítíðarítriv, sum eg nú brúki hvørja einastu fríløtu til, fór at taka yvirhond, vardi meg ikki.

Soleiðis sigur skálamaðurin, Jógvan Pauli Christiansen, sum umframt at hava sítt egna, eisini er røktingarmaður fyri Regin Borðoy bóndanum á Skálafjalli miðjan.

Jógvan er avgjördur, tá hann greiðir frá, at tað er ikki fyri pengarnar, at hann fæst við seyð. Hann sigur seg ikki kenna nakran, sum er vorðin ríkur av tí, men fleiri, sum eru vorðnir fátækir av somu orsök. Er áhugin ikki sera stórur fyri seyðahaldi, so skal ein halda fingrarnar langt burtur frá slíkum, sigur hann. Men er áhugin hinvegin til staðar, fært tú nógvar og ómetaliga góðar løtur, tá tú fæst við teir ymisku tættirnar, sum seyðahaldið ber í sær.

BEST TÁ SMÁLOMBINI KOMA

Besta tíðin er tá tað fer at vára, náttúran vaknar av álvara, gróður kemur í og lembingin er fyri. Men tá er tað veðrið, sum hevur ein stóran leiklut. Jógvan sigur seg ikki minnst so vánaligar umstøður, sum tær vóru í vár. Um hansara leiðir var Oyndarfjarðarvegurin stongdur fyri kava 8. mai, so tað sigur ikki so lítið. Neyðugt var at taka seyðin inn undan illveðrinum, so tað bleiv eitt størri arbeiði í lembingartíðini, sigur Jógvan.

ØÐRVÍSI Í DAG

Eftir at lembingin er av, er hampiliga friðarligt til hoyggingartíðin er fyri. Tað er eisini ein frálík tíð, - ongantíð betri um veðrið er til vildar. Men rættiliga øðrvísi er í dag enn fyri árum síðani, tá rúgva av fólki stóð við rívu og liggja við kaffi og pannikøkum afturvið. Í dag er alt hetta meira effektivt. Ríva og liggja verða ikki brúkt longur. Nú eru tað maskinurnar, sum gera meginpartin av arbeiðinum at sláa, raka og balla, sigur Jógvan, sum

hóast tað hoyggjar ein part upp á gamla mátan. Tað er tó meira fyri, at bæði stór og smá tá kunnu vera við.

Men tað eru eisini tey, sum als ikki hoyggja. Stór øki liggja ósligin, og hoyggið verður ístaðin innflutt úr Íslandi. Helst tí at menn síggja sær ikki stundir til slíkt, og tí at innflutta hoyggið bæði er gott og ikki so dýrt. Hesum líkar Jógvani ikki, og heldur tað vera harmiligt, at bøurin liggur ósligin. Hann heldur, at tað er ein stoltleiki í sær sjálvum, at útvega sær fóðrið sjálvur, hevur ein móguleika til tess.

ALT SEYÐAFYLGÍ Á TELDUNI

Hóast hvør árstíðin er nakað serligt, tá hugsað verður um seyðahald, so heldur Jógvan, at heystið man vera tað mest spennandi. Tá flettingin er fyri, er sera hugnaligt, og tá sæst eisini hvussu hevur vignast. Ein heilt serligur spenningur, ikki minst nú alt seyðafylgið er skrásett á teldu, soleiðis at tú sær alla gongdina frá tí lembt er, og tú veit hvør ær eigur hvørt lambið. Jógvan hevur innrættað

– Fyrr vóru stundir til so mangt annað. Bát hevði eg eisini,
men nú fer seyðurin við hvørjari fríløtu, sigur Jógvan Pauli
Christiansen av Skála, sum hómast í baksýni

Er áhugin ikki sera
stórur fyri seyðahaldi,
so skal ein halda
fingrarnar langt burtur
frá slíkum

sær bilhúsið til sláturhús,- arbeiðsligt
og við góðum reinføri.

Stór kapping er eisini um hvør hevur
vakrasta seyðin, tí tá seyðasýningarnar
verða, fellur dómurin um heiðursmerkini.

Tað snýr seg tó kortini ikki bert um
heiðursmerki. Týðningarmest er at gera
av, hvat skal setast við. Dúgliga verður

skoðað, handlað og eygleitt, og harafturat
verða nú eisini blóðroyndir tiknar, sum
Heilsufrøðiliga Starvsstovan skipar fyri.
Hetta í sambandi við ridluskriða. Tey
hava nú funnið nakrar mótstøðuførar
ílegur, sum skulu alast fram, og tað vísir
seg at rigga. Tað heldur Jógvan vera stórt
framstig, tí ridluskriða skal man vara seg
fyri. Hann ger av við alt, og tí má hesin
vandin takast í størsta álvara.

VIÐ Í SEYÐASÝNINGUM

Seinastu tvey árinu hevur Jógvan verið
ein av teimum fimm, sum taka sær av
landsseyðasýningunum. Fyrst eru tað
lokalu seyðasýningarnar, sum velja bestu
lomb og veðrar, og síðani koma lokalur
vinnararnir í landskappingina. Jógvan,
sum saman við hinum fyra, ferðast kring
alt landið at sýna, leggur eina við, at teir
taka hetta í størsta álvara og døma eftir
bestu sannføring. Eftir hesar vitjanir
savnast teir á Búnaðarstovuni, og tá
verður gjørt av hvør hevur uppiborið
heiðurslønina. Í mong ár fullu flestu
virðislønirnar í Suðurstreymoy, men hesi

seinastu árinu eru flest øll økini komin
væl við, og tað heldur Jógvan vera gott.

FRAGD ELLA PLÁGA

Eins væl og tað er ein stór fragd hjá
teimum áhugaðu at fáast við seyðahald,
so er tað fyri mong onnur ein plága at
seyður gongur í bygdum øki, so neyðugt
er at girða seg inni, skal nakað grógva í
urtagarðinum.

–Eg skilji hesi fólk so sera væl, og
kann bert fegnast um, at her á Skála er
vetrarfriða. Tað gjørdi, at vit minkaðu
seyðatalið við einum fjórðingi, tí hagin
bar ikki allan seyðin, men tað gjørdi eg
heldur enn fegin. Tað var tann tíð eg
helt tað vera hugnaligt at hava seyðin
gangandi millum húsini, men tann tíðin
er tibetur farin, sigur Jógvan, og leggur
afturat, at skal tú fáast við seyð, skal tú
eisini hava ovurhonds stóran áhuga fyri
tí og røkta seyðin væl og virðiliga. Ein
fragd fyri meg, sum avgjört ikki skal vera
ein plága fyri onnur. ■

ver

FRÍ
tala

1GB
íroknað

297 KR/MØN

Frí tala í Føroyum og nærum øllum Evropa
Óavmarkað SMS og 1GB data í Føroyum

